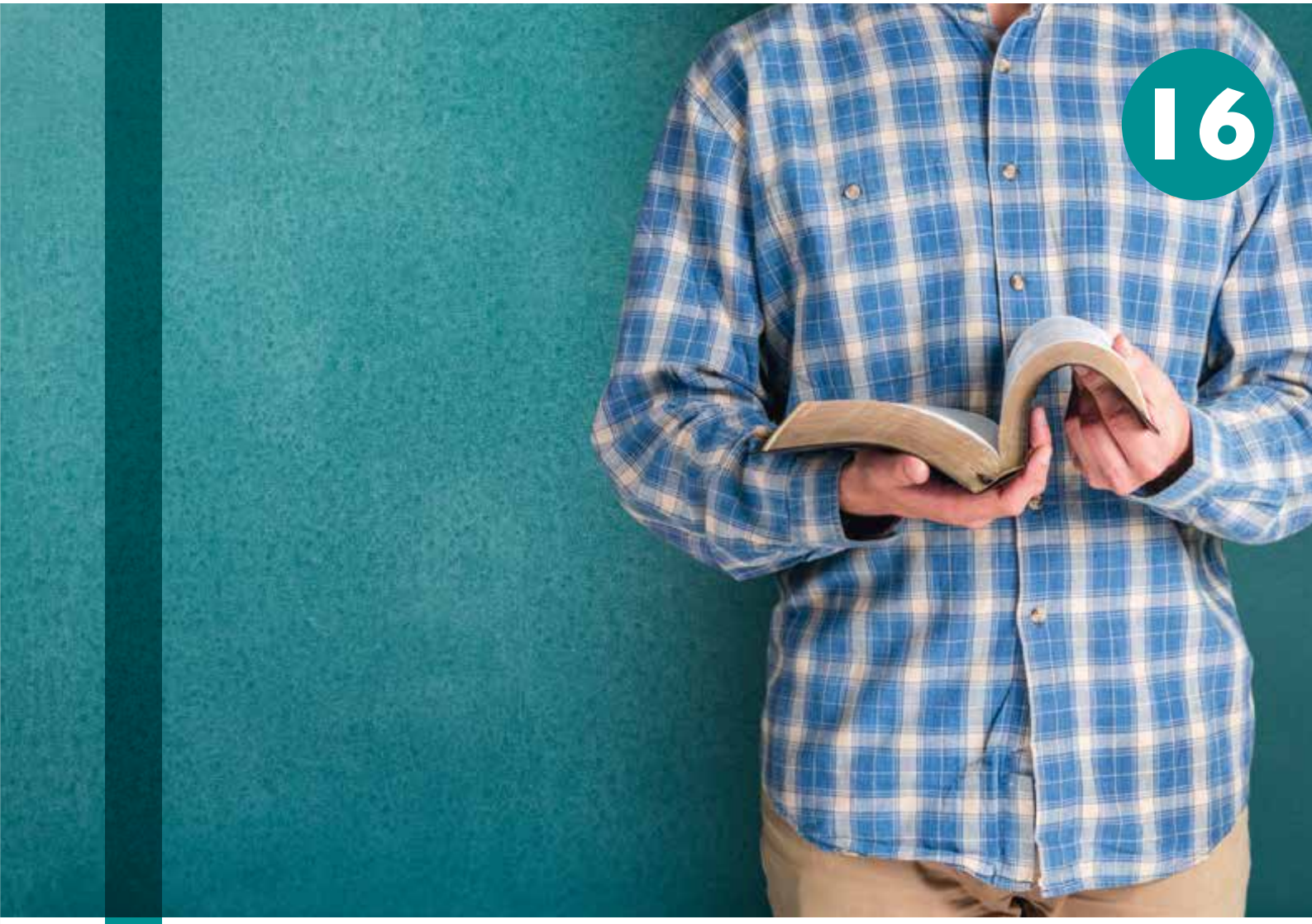

16

De Bijbel en ik

‘Er zal (...) niet één ziel zijn die kan zeggen dat hij met een dorstig hart naar de Bijbel ging en er geen levend water in vond en dat hij naar waarheid in de Schriften zocht en het er niet in heeft gevonden’ (J.C. Ryle).

Onrustig is ons hart...

Dit voorjaar herdacht de stad Rotterdam het bombardement van 75 jaar geleden. Rotterdam moest verder als ‘stad zonder hart’. Het beroemde beeld van Zadkine – de man met een gat op de plek van zijn hart – geeft dat treffend weer. Zadkines beeld is voor mij ook een symbool van onze cultuur. Een verpletterende hoeveelheid informatie wordt dagelijks over ons uitgestort: woorden, beelden, berichten. Ze roepen ons op: ‘Reageer!’, ‘Onderneem actie!’, ‘Koop nu!’, ‘Laat je kans niet voorbijgaan.’ Totdat we met een schok beseffen dat we er steeds drukker mee zijn. Dat ons hart onrustig is, dat we bezig zijn het te verliezen. Midden in het leven raken we het Leven kwijt.

Zo nieuw is dat trouwens niet. Zevenentwintig eeuwen geleden schreef de profeet Jesaja: ‘Waarom weegt u geld uit voor wat geen brood is, en uw arbeid voor wat niet verzadigen kan? Luister aandachtig naar Mij, eet het goede, en laat uw ziel vreugde scheppen in de overvloed’ (Jes.55:2).

villorejo / Shutterstock.com

De Bijbel op huisbezoek

Op een open en ontvankelijke manier de Schrift aan het woord laten, geeft vaak een verrassende wending in huisbezoeken. Natuurlijk, mensen moeten er open voor staan en je mag een bijbelgedeelte niet misbruiken om eens 'goed de waarheid te zeggen'. Wacht echter niet te lang om de Bijbel te lezen, om er een gesprek over uit te lokken. Je zult verrassende aanknopingspunten met het (eerdere) gesprek ontdekken. Plotseling komt er een indruk die niet in woorden is te vatten. Ineens komen er tranen omdat het Woord iets zegt en doet wat jezelf niet tot stand kan brengen als ambtsdrager. Uit een goed gekozen bijbelgedeelte komen de nodige gebeds- of dankpunten op. Het Woord bindt ook samen: samen luisteren we, samen buigen we ons onder het Woord. Allemaal hebben we het werk van de Geest nodig. Dan zit ik er niet meer als 'degene die iets brengt' en de ander zit er niet meer als degene 'die iets ontvangt'. We geven en we ontvangen tegelijk. Luther beschreef dat als de *mutua consolatio fratrum* – de wederzijdse vertroosting van de broeders en de zusters.

Dat is een belangrijke reden om aandacht te vragen voor het lezen van de Bijbel. Dat we ons hart niet zetten op de overvloed die voorbijgaat, maar ons voeden met het goede van God. Dat we aandachtig naar Hem luisteren: 'Spreek, Heere, want uw dienaar luistert' (1 Sam.3:10).

...totdat het rust vindt bij U

Het gaat om het zoeken van de 'as van ons leven' in de persoonlijke omgang met God en met Zijn Woord. Ik wil een handreiking doen voor persoonlijk bijbelgebruik en hoe je met elkaar, in een kleine kring en in het gezin naar Gods stem luistert.

De Bijbel zelf moedigt ons aan om het luisteren naar de Schrift niet aan deskundigen over te laten. Bijvoorbeeld aan de dominee, omdat 'hij ervoor gestudeerd heeft' of 'omdat hij ervoor betaald wordt'. Denk aan Psalm 1: 'Welzalig de man (…) die vreugde vindt in de wet [het onderwijs] van de Heere en die Zijn wet dag en nacht overdenkt.' Ezra had zijn hart erop gericht om de wet van de Heere te onderzoeken en te doen (Ezra 7:10). Kijk naar de Joden van Berea die 'het Woord met grote bereidwilligheid ontvingen en dagelijks de Schriften onderzochten om te zien of die dingen zo waren' (Hand.17:11).

Ineens beseffen we dat ons hart onrustig is, dat we bezig zijn het te verliezen

Persoonlijk meditatief bijbellezen

Zoals je dagelijks voedsel nodig hebt voor je lichaam, heb je dagelijks voeding nodig voor je geest om als christen standvastig te blijven en vrucht te dragen in je omgeving. Hier een paar eenvoudige en toch belangrijke stappen om je te voeden met het Woord van God.

- *Probeer een geschikt moment te zoeken op de dag* om een kwartier alleen te kunnen zijn. De beste tijd is 's morgens vroeg (Ps.5:4), maar voor mensen die heel vroeg op moeten is later op de dag misschien beter. In een druk gezin met altijd kinderen om je heen is zo'n moment lastig te vinden. Ik moedig je aan om er creatief mee om te gaan en het ook niet te zwaar te maken.
- *Zoek een niet te lang bijbelgedeelte.* Je kunt bijvoorbeeld steeds 4 of 5 verzen lezen uit een brief van Paulus of uit het boek Genesis en daarin steeds verder gaan.
- *Bid om de hulp van de Heilige Geest.* Uit onszelf begrijpen we Gods Woord niet. Het is voor ons hart verborgen (1 Kor.2:14).
- *Lees en herlees*, denk erover na. Probeer enkele woorden van de tekst beter te 'proeven': welke associaties heb je erbij? Zou je er een beeld bij kunnen vinden? Waar zie je raakvlakken met je eigen leven? Je bevordert de concentratie door iets op te schrijven, zomaar een paar losse aantekeningen.

De Bijbel zelf moedigt ons aan om het luisteren naar de Schrift niet aan deskundigen over te laten

Als je biddend leest en zoekt naar wat de Heere God je misschien wil zeggen, komt er vaak een verrassende omkering. De tekst gaat zich met jou bezighouden. Hij gaat spreken. Je komt onder de indruk. Je merkt: 'De Heilige Geest legt dit op mijn hart. Hier moet ik iets mee.'

Vier hulpwerkwoorden

Vier werkwoorden helpen bij het beluisteren en in je opnemen van een bijbelgedeelte. Het beste is de tekst in het gebed terug te geven aan de Heere God, door:

- Aanbidden: 'Heere, hier zie ik iets van Uzelf, waarom ik U wil eren en aanbidden.' (Matth.4:10; Openb.4:10).
- Bedanken: 'Heere, als ik dit lees, wil ik U danken voor wat U mij/ons wilt geven.' (Ef.5:20).
- Corrigeren: 'Heere, hier zie ik wat ik voor U moet belijden en wat anders moet.' (Ps.139:23,24).
- Doen: 'Heere, hier zie ik dat U ook iets met mij wilt, dat ik Uw woorden niet alleen hoor, maar ook moet doen.' (Matt. 7:24v).

In het gebed verbind je het Woord met je leven, met de vragen en noden om je heen. Ten slotte nog de O van Onthouden (Ps. 119:11). Een korte tekst, of een paar opvallende woorden die je meeneemt, de dag in, om er op bepaalde momenten weer aan herinnerd te worden.

Maak het niet te lang, zeker als je zo'n moment alleen met God niet gewend bent. Een kwartier is voorlopig lang genoeg: 5 minuten om te lezen en te overdenken en 5 minuten voor de 'hulpwerkwoorden' en 5 minuten om te bidden.

Bijbeluitgaven

Er zijn in het Nederlands veel eigentijdse vertalingen en parafrases van de Bijbel. Wat een weelde als je bedenkt dat in sommige wereldtalen zoals in het Arabisch alleen een tamelijk oude en ontoegankelijke vertaling beschikbaar is van de hele Bijbel. Een toegankelijke vertaling is nodig, zeker als we kinderen en gasten willen betrekken in het gesprek rondom de Bijbel. Er zijn mooie jongerenuitgaven beschikbaar in de Herziene Statenvertaling en in de Nieuwe Bijbelvertaling. De onlangs verschenen Bijbel in de gewone taal maakt de Bijbel wel verrassend toegankelijk. Dat motiveert bijbellezen. De Bijbel is er om gelezen en begrepen te worden.

Toch, we moeten niet denken dat een toegankelijke vertaling het 'geheim' van de Schrift ontrafelt en de diepte van Gods Woord openlegt. 'Het Woord van God is in zekere zin een sacrament', zei Augustinus. Zoals brood en wijn gewone levensmiddelen zijn, maar in het heilig avondmaal de diepe betekenis van Christus' lijden en sterven dragen. Zo zijn Schriftwoorden gewone woorden, mensentaal, grammatica. Tegelijkertijd dragen ze het diepe geheim van Gods spreken in ons bestaan, als de Heilige Geest ons verstand en ons hart ervoor opent.

Wie aandachtig en biddend zoekt in het Woord, mag er grote verwachting van koesteren. Want God heeft gezegd: 'Het Woord dat uit Mijn mond uitgaat, zal niet vruchteloos tot Mij terugkeren, maar het zal doen wat Mij behaagt' (Jes.55:11).

Met geïnteresseerde niet-christenen de Bijbel lezen

Soms ontvang je mensen thuis die weinig of niets van de Bijbel afweten. Mooi als je hen rond de eettafel op een spontane manier kunt betrekken bij het gesprek over een bijbelgedeelte. Met niet-christenen de Bijbel lezen kan op veel manieren. Bijvoorbeeld als mensen met lastige vragen komen over het christelijk geloof. Een man zei eens tegen een dominee: 'De Bijbel propageert de onderdrukking van vrouwen door mannen, daarom moet ik er niets van hebben.' Zijn eerste reactie was: in de verdediging schieten. Daar hoopte zijn 'gesprekspartner' stiekem op. Vervolgens bedacht hij dat het beter was om de Bijbel voor zichzelf te laten spreken. Woorden van Spurgeon schoten hem te binnen: 'Het is dwaas om voor de kooi van een leeuw te gaan staan om die met een zwaard te verdedigen. Zet de kooi open, de leeuw kan het zelf wel.' De predikant bracht deze woorden in praktijk. Hij zei tegen zijn uitdager: 'Dit heb je kennelijk ergens in de Bijbel gelezen, ik ben wel benieuwd waar.' Die antwoordde: 'Dat weet ik niet, dat moet jij weten, jij bent theoloog.' De dominee nodigde hem uit om naar een tekstgedeelte te kijken waar hij misschien op doelde. Zo lazen ze de Efeze-brief over de verhouding van mannen en vrouwen (Ef.5:22-28). De man was verbaasd dat de Bijbel nogal andere dingen zei dan hij in zijn hoofd had.
Op je werk, in je studie, in spontane gesprekken bij de kapper krijg je geregeld kansen om 'de leeuw uit zijn kooi te laten'. De Bijbel is wereldliteratuur en men vindt het niet vreemd om even naar zo'n tekst te kijken. Tegenwoordig kun je de Bijbel altijd bij je hebben in je mobiele telefoon. Makkelijk om een bijbeltekst op te zoeken en er anderen bij te betrekken.

Maar toch, als je het volhoudt, zul je de zegen ervan ervaren. Goed mogelijk dat je iets van Jeremia's vreugde gaat proeven: 'Zodra Uw woorden gevonden werden, at ik ze op. Uw woord was mij tot vreugde en tot blijdschap in mijn hart' (Jer.15:16).

Dieper graven in de Bijbel

Hopelijk nodigt dit uit om dieper te graven. Te merken dat de tekst past in een groter verband, zoals een bloem in een sprekend boeket past. Te speuren naar het grotere verband van een hoofdstuk of van een bijbelboek. Hoe doe je dat, welke stappen zijn nodig?

- Allereerst is het gebed nodig dat de Heilige Geest ons open en ontvankelijk maakt, om eerlijk te luisteren en niet meteen te komen met wat we al denken te weten.
- Dan 'proeven' we het tekstgedeelte. Waar raakt de Schrift ons? Welke weerstand roept zij op? Waar zetten wij uitroeptekens (die eerst!) en waar vraagtekens?
- Daarna lezen we zo goed mogelijk wat er staat (niet wat we dénken dat er staat). We vragen oprecht: Wie is hier en wat valt er aan hem of haar op? Wanneer en hoe gebeurt het? Wat wordt hier duidelijk gezegd? Enzovoort.
- Vervolgens doen we met de tekst wat een koe met gras doet. We bijten erop en herkauwen de woorden. We vragen nu vooral naar het waarom van deze tekst. Waarom staat het hier, wat gaat eraan vooraf en wat volgt er? Wat heeft de

De Bijbel in het gezin

In veel kerkelijke gezinnen is er gelukkig een moment waarop je bij elkaar bent, de ervaringen van de dag deelt en samen uit de Bijbel leest, meestal rond het avondeten. Toch staat dit onder druk omdat de gezinsleden in- en uitvliegen, op etenstijd moeten werken, of op tijd op jeugdclub of op catechisatie moeten zijn. En dan ga ik er al van uit dat we onze smartphones en tablets opzij hebben gelegd.
Een dagelijkse as-moment in de werkweek vasthouden ging in ons eigen drukke gezin niet vanzelf. Onze tieners wilden ook graag vakken vullen bij Albert Heijn precies rondom etenstijd. Later zeiden ze tegen ons: 'Toen begrepen we niet dat u ons dat niet toestond, terwijl iedereen in de klas het wel mocht, maar nu zijn we er dankbaar voor.' Het ging met vallen en opstaan, dat wel, maar toch: altijd dat moment koesteren waarop je samen het Woord leest. Met een paar vragen die passen bij de leeftijd van de kinderen het gesprek op gang brengen, en het afsluiten met een gebed en met een lied. Gaandeweg ontdek je hoe kostbaar die momenten zijn.
Het gesprek met tieners kan met enkele eenvoudige vragen al op gang komen:

- Wat zegt dit gedeelte over de Heere God?
- Wat is er in dit gedeelte waarvoor je kunt danken?
- Waar zie je iets dat te maken heeft met jouw leven?
- Vraagt God aan ons om iets te doen?

Het hoeft geen uitvoerig gesprek te zijn. Wel belangrijk om als ouder de kernpunten ervan in het gebed bij God te brengen. Ook belangrijk om kinderen vroeg te leren zelf te danken en te bidden voor wat inderdaad 'over tafel ging'. Als dat allemaal te veel gevraagd is voor een doordeweekse dag, probeer het dan minstens één dag in de week, bijvoorbeeld op de zondag. De wereld om ons heen kent zijn eigen 'erediensten': concerten, evenementen, symposia, spelen en tentoonstellingen. De 'heilige liturgie' in het gezin leert kinderen waar het in het leven echt om gaat.

Hulp bij het lezen van de Bijbel

Goede leesroosters, zoals bijvoorbeeld het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap, helpen ons de hele Bijbel door te lezen. Bijbelse dagboeken en gidsen ondersteunen bij het kiezen van een bijbelgedeelte, en bij de uitleg ervan. Laat je echter niet alleen leiden door de gedachten van de schrijver, hoe goed ook. Een goed dagboek is net als een bijbelverklaring of een preek een stukje steigerwerk. Nuttig om de Schrift te begrijpen en ter harte te nemen, maar het valt een keer weg. Het gaat er om dat ik zélf Christus vind, of liever: dat Christus mij vindt en dat ik Hem van harte omhels in het Woord. Dan kan niet meer iemand instaan tussen mij en Hem, Die mijn leven is en die ik hartelijk lief heb gekregen. Dan wil ik Hem ook het liefste Zelf horen. Dan wordt het Woord zelf mij tot vreugde en tot blijdschap in mijn hart.

Doe met een bijbeltekst wat een koe met gras doet: bijt erop en herkauw de woorden

schrijver er in zijn tijd mee willen zeggen? We lezen de woorden en teksten in hun verband, proberen dieper te peilen. Nu is het nuttig verwijzingen naar andere teksten te raadplegen of meer informatie in bijbelverklaringen (bijvoorbeeld *Tekst voor tekst*) of een bijbels handboek te zoeken.

• Ten slotte verkennen we de brug naar ons eigen leven en de wereld om ons heen. Wat betekent het dat wij, hier en nu, deze tekst lezen? Wat wil de Heilige Geest ons duidelijk maken?

Als we de hier genoemde volgorde vasthouden, hangen we niet snel 'een berg aan een haar': maken we geen toepassing die niet uit de tekst opkomt. De volgorde helpt ons om: (1) te lezen wat er staat, (2) te begrijpen wat we lezen, en (3) te zoeken naar de vrucht ervan in ons leven.

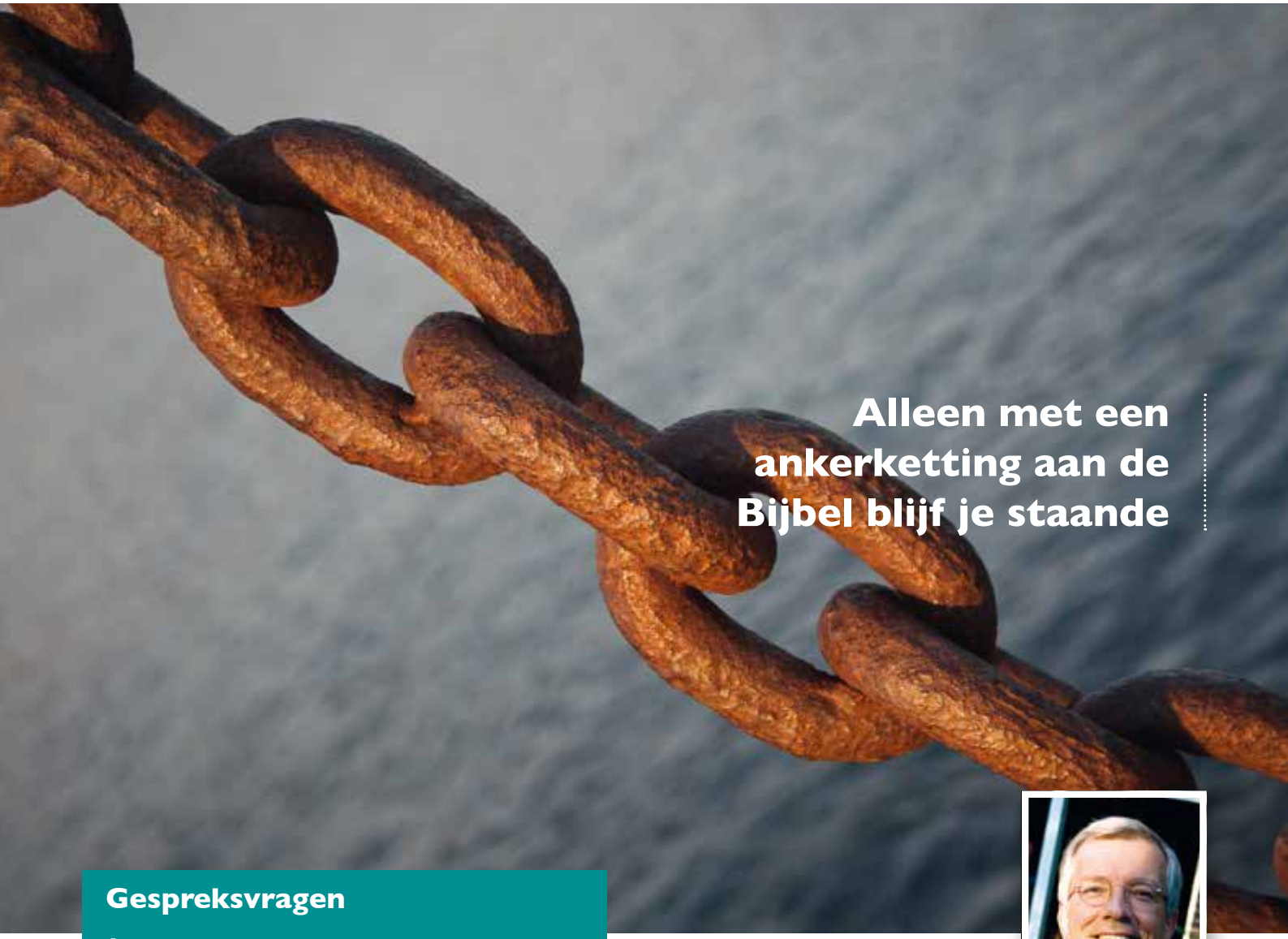
Waarom is het zo belangrijk?

Het Woord is een anker (Ef.4:14; Hebr.6:18,19). Waar vind je houvast in een tijd van onzekerheid en onveiligheid? Hoe blijf je staande in de storm van secularisatie, in de zee van twijfels? Dat kan alleen als je door een ankerketting verbonden bent aan de Bijbel. Die ketting is niet vanzelfsprekend, die moet telkens worden vastgemaakt door de omgang met de Schriften. Dat is 'het Woord bewaren' (Op.3:8): ermee leven en eruit leven.

Het Woord is brood (Deut.8:3; Joh.6:32v). Het voedt en houdt je in leven. Zonder de omgang met het Woord vermager je geestelijk, val je terug op menselijke redeneringen, kun je anderen ook niet meer bemoedigen en leidinggeven.

Het Woord is een zwaard (Ef. 6:17; Hebr.4:12). Dat zwaard is nodig om de boze te kunnen weerstaan. Verleiding en misleiding zitten diep in de cultuur verborgen. Je wordt zelf makkelijk door het patroon van de wereld beheerst. De Heilige Geest gebruikt Gods Woord om ons wakker en weerbaar te maken tegen de machten die de wereld beheersen.

Het Woord is een huis om in te wonen (Deut.33:27). Calvijn beschouwde de Bijbel als zijn 'huis'. Geen huis om van buitenaf te bekijken, zoals een makelaar om een woning loopt en zijn oordeel geeft. Nee, de Schrift is er om erin te wonen, om erin te kruipen en alle kamers ervan te ontdekken. Van binnen uit gaan ramen open naar de omringende wereld. Het licht van de Bijbel valt erop. We gaan begrijpen wie we zelf zijn en wat de wereld is. We wisten het niet totdat het oordelend licht van het Woord erover ging schijnen.

Alleen met een ankerketting aan de Bijbel blijf je staande

Gespreksvragen

1. Herken je dat het niet meevalt om de tijd en de rust te vinden om met de Schrift alleen te zijn? Wat zijn vooral 'afleiders'? Wat is er nodig om het sabbatsgebod ook in de werkweek in praktijk te brengen?
2. Het Woord van God is een anker, brood, zwaard, huis… (er zijn nog veel meer beelden). Ga eens na of dat ook echt zo is bij jezelf en in je gezin. Waarom wel/niet?
3. Hoe zou je (misschien als ambtsdrager) andere gemeenteleden kunnen helpen en aanmoedigen bij het praktiseren en vasthouden aan een 'gezinsliturgie'?

Auteur van deze brochure is ds. N.M. Tramper, predikant van de International Reformed Evangelical Fellowship te Delft.

Uitgave van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk
Bijlage bij De Waarheidsvriend, 18 september 2015

Kleine Fluitersweg 253, 7316 MX Apeldoorn | tel. 055-5766660
www.dewaarheidsvriend.nl | www.gereformeerdebond.nl

Verder lezen

- *Het Woord in ons midden* (Zoetermeer, 2005) geeft verschillende handreikingen bij het meditatief omgaan met de Schrift, grondiger bestuderen van Schriftgedeelten en het gesprek in een huiskring. De HGJB heeft veel bruikbaar materiaal. Zie www.hgjb.nl/werken-met-jongeren/gemeente/bijbellezen/introductie.htm. De serie 'Luisterend leven' (Boekencentrum) bevat een schat aan aanwijzingen voor meditatief lezen en samen luisteren naar de Schriften. Meer over de 'huisliturgie' in: S. Tucker & M. Mulder, *Hoe zullen we Hem ontmoeten* (Amsterdam 2015, p.112v).
- J. van Bruggen, *Het lezen van de Bijbel,* Kampen 1981.
- J. van der Graaf (red.), *Tekst voor tekst. De Heilige Schrift kort verklaard en toegelicht*, Zoetermeer, 2004.
- W.C. Meeuse, *Leer ons lezen. Bijbellezen met zegen*, Bunnik, 2008.
- A. Noordegraaf e.a. (red.), *Woordenboek voor bijbellezers*, Zoetermeer, 2005.
- A. Romkes, *Ontdekkend bijbellezen*, Heerenveen, 2013.